

צ'בזטי מזהר"ן

תנינא

דף לט:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה פה

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

מאמר אגוזים

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן תנינא

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

הקדמה

תורה זו/2 אע"פ שלא מבואר מתי נאמרה אבל נראה שנאמרה בשבת נחמו, דהיינו נחמה שאחרי הבכי והאבל של תשעה באב. וזה עיקר הנושא המבואר כאן, דהיינו סוד הנחמה, לבאר שתכלית החורבן וההסתרה, בו דייקא טמון הבניין והחיים, וזהו סוד הנחמה שפירושה שמתגלה ההפך ממה שהיה נראה לנו, (כפרש"י בכל מקום שכתוב לשון נחמה פירש לשון מחשבה אחרת/3) וכלשון יוסף לאחיו "אַתֶּם הִשְׁבַּתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים הַשְׁבָּה לְטֹבָה" דהיינו שמתברר שמה שהיה נדמה לנו לרע בעצם הוא טוב נפלא הנובע מאהבת הש"י אותנו, והבעש"ט חילק בזה שתי מדרגות כדאיתא בבעש"ט עה"ת מדרגת רבי עקיבא דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד דהיינו שבוודאי יולד מזה טובה נגלית, ומדרגת נחום איש גמזו גם זו לטובה, שגם הדבר שנראה רע הוא בעצמו טוב.

עיקר הנושא הוא חורבן בית המקדש, וכעין זה מבאר סוד עצם הלוז שהוא חורבן הגוף ודייקא ממנו תחית המתים וכעין זה הביצה שהיא חיים חדשים טמונים בכדור קשה סגור וחתום וע"י חום התרנגולת הולכת ומסרחת יותר ויותר ודייקא כשהיא מסרחת ביותר אזי נולד אפרוח חי. נמצא שדייקא העיבור והדין הקשה שנעשה בביצה הוא שגרם להולדה וכשנולד האפרוח אזי נתגלה הנחמה דהיינו שנתגלה האמת שהיא הפך ממה שהיה נראה לעינים, כי באמת האפרוח התחיל להתהוות כבר מתחילה וכל מה שהיה נדמה לרע וחורבן הוא דייקא היה התהוות האפרוח.

רבנו מתחיל מאגוזים הנקראים לוזים כי גם אגוז בגמט' חטא ויש בו ד' קליפות כמבואר בזוהר ורק דרכן מגיעים לפרי שהוא הטוב הגנוז בו (אגוז גמט טוב). כעין שמצינו בלוז שחורבן הגוף הוא דייקא התהוות החיי עוה"ב כנ"ל. וכעין שמצינו ביעקב אבינו שרצה לשאת את רחל בת זוגו ומשמים לא נתנו לו אלא את לאה תחילה כי דייקא היא הדרך לרחל. וכעין זה מצינו באדם הראשון כמבואר בכהאריז"ל שתחילה קיבל אשה שהיא בחי' לאה והיתה כולה דינים קשים ורק אח"כ קיבל את חווה שאמר עליה זאת הפעם בשר מבשרי. עוד מרחיב כאן רבינו סוד העניין שבין המיצרים הם כא ימים ימי אבל ובכי על החורבן שנעשה אז בימים אלו, וכן מצינו בהתקמות פרי עץ הלוז וכן עיבור התרנגולת עד שמטילה ביצה (לפרש"י), והתקמות האפרוח בביצה שנמשכים כא ימים.

נמצא שכא ימים שנמשך החורבן דהיינו מיום שהובקעה העיר בי"ז תמוז והלכו והחריבו את כל הסובב את בית המקדש עד ט' באב ששרפו את המקדש עצמו, רבנו משווה לכ"א ימי חנטת פרי הלוז ולכ"א ימי עיבור האפרוח נמצא שכמו שהביצה כל ימי העיבור מה שנעשית יותר ויותר מסרחת זה היה התהוות האפרוח, הכי נמי כל ימי חורבן הבית מיז תמוז עד ט' באב, הם ימי התהוות ובניין הדעת וקרבת ה' נפלאה. ודייקא בט' באב נולד האפרוח הזה, ובשבת נחמו אזי בזכות השבת אפשר להשיג את הנחמה הזו, שמתברר שבאמת החורבן היה התהוות בניין דעת נפלא, מה שלא היה קודם החורבן. ויהי רצון שנוכח להרגיש זאת בפועל בלב.

ועומק העניין הוא להבין שכל צרה היא עיבור של ישועה (עיין תורה ב' תנינא שכל צרה היא עיבור של תודה) והישועה היא לא סוף הצרה כמו שנראה בעין חיצונית של גויים, אלא היא נחמה דהיינו עין השכל של יהודי שתופס בכל צרה עיבור של מציאות חדשה לגמרי שצריכה להוולד, והכלל שא"א לעבור ממצוינות למציאות אלא ע"י שירקב לגמרי כל החיצוניות והגשמיות של המציאות הקודמת, כדמצינו באפרוח. והסתכלות כזו זוכים בשבת נחמו, שבזכות השבת מקבלין עין השכל אמיתית לתפוס את הנחמה שבחורבן, לתפוס אחרי החורבן שמכח החורבן אנו במציאות חדשה לגמרי של דעת.

ונ"ל להוסיף על פי המבואר בתחילת התורה שהעורף וההסתרה רומז ללאה ולאה היא בחי' בינה עילאה כמבואר בכהאריז"ל ואיתא בתורה ו' שתחילת דרכו של הבעל תשובה היא בזיונות ושפיכות דמים שהקב"ה מביא עליו מהארת שם אהי-ה שבבינה עילאה שמאיר לו בבחי' אחוריים דהיינו בחי' עורף כמבואר כל זה בתורה ו' אות ב'. ואהי-ה גמט' כא. רמז לכ"א ימים הנ"ל, שהם בחי' הסתרה ועורף דייקא (כ"א ימי אבל בין

¹ ד' עד ח' אב תשע"ד

² יסוד הביאור עפ"י מה ששמעתי מהריצ"ח [על תורה כא שיעור 24] עם הרבה תוספות

³ הריצ"ח (וישב תשנ"ו בשיעור על זוהר פקודי) בקדיש אומרים שבחים לעילא מן כל וכו' ברכתא תשבתא ונחמתא וצ"ע איך נחמה מצטרף ללשון שבח. (עיין טור או"ח סימן נו שהוא על נחמת הקב"ה) והתירוץ עפ"י תורה כא שכשיתגלו המקיפים והמקיף למקיף אריך ועתיק אזי יתגלו כאלה גלויים של נחמה שיתברר שלא רק יצאנו מרע שזה בחי' הצלה וישועה, אלא נחמה זו מחשבה אחרת, שמתברר שלא היה רע כלל וזה השבח הגדול שנגלה איך שלא היה רע כלל, איך שבתשובה מאהבה, אפשר לגלות שבע"ת אפילו למעלה מצדיק גמור.

המיצרים. וכ"א ימי עיבור ועברה וחושך שבביצה, וכ"א ימי גדילה של פרי עץ הלזו עד שנעשה פרי) והם דייקא הדרך לחיים חדשים ולהארת פנים ובניין בית הדעת ובית המקדש.

הלזים רומזים ללאה שהיא בעורף. ביאור העניין נראה, כי פרי הלזו מתבשל בכא ימים כימי העיבור של ביצה ועיבור הוא בחי' דינים לשון עברה וכעס, והלזו רומז לעצם הלזו שהיא הנחמה שבחורבן הגוף, וזה בחי' לאה שרומזת להסתרה שהיא הדרך אל הפנים. כי לאה כשהיא בעורף של זעיר אזי רגליה בראש רחל/ז, ולאה היא בחי' העקב של בינה, כי חיצוניות הבינה נקראת תבונה, וחיצוניות התבונה דהיינו רגליה, שם אחיזת לאה, נמצא שלאה בחי' רגלי דרגלי הבינה, ובינה מינה דינין מתערין, וכל שכן שבבחי' רגלי דרגלי הבינה, דרגליה יורדות מוות שם הדינים קשים ביותר. לכן לאה בחי' דינים ומרגליה יניקת הקליפות. כמבואר כל זה בכהאריז"ל/י. ומצב זה הוא בחי' חורבן הבית, וצריך להמתיק את דיני לאה, וזה ע"י הבכי על החורבן (כמנזל) נקבלת יעקב עכך לי לזו ג', וחז"ל שתיקנו לאכול ביצה בסעודה מפסקת, רמזו לנו שגם בתוקף האבל, והבכי צריך לזכור את הנחמה, דהיינו שכל ההסתרה והחורבן, רק הוא הדרך אל הבניין והארת הפנים.

בית המקדש היינו בית לקודש דהיינו בית החכמה ודעת, בחי' בית יעקב (עיין תוכי א), בחי' יחוד קב"ה ושכינתיה, כי השכינה בית להקב"ה. ותחילה נבראו אחר אחר, דהיינו שהיא בחי' עורף ביחס אליו, וצריך לתקנה ולהגדילה ע"י שהאדם ממליך את הקב"ה על עצמו ועל העולם, ע"י נבנית המלכות לקומה שלימה עד

¹ שער ההקדמות - דף מו עמוד א - סוד בחינה העליונה שבנוקבא דו"א, הנקרא לאה. - ונבאר בחי' העליונה שבנוקבא דו"א, הנקראת לאה, כבר נתבאר, כי מחצי התחתון דת"ת התבונה עד סופה, הכל נכנס ומתפשט תוך ז"א, ונודע כי היותר תחתון נכנס בתחלה, ונמצא כי המלכות של התבונה, היא שנכנסה בתוך ז"א, ומקום התפשטותה היא בתוך הדעת של ז"א. ואמנם מכאן אור הגדול של זו המלכות של התבונה, נוקב אורה באחור הדעת דו"א במקום העורף, ושם נעשת בחי' לאה הנזכר, ושעור התפשטות קומת לאה, הוא עד אחור החזה דו"א, כי שם התחלת ראש רחל העומדת תחתיה, וזהו סוד אין מלכות נוגעת בחבירתה אפילו כמלא נימא, כי עד שתכלה פרצוף לאה הנקרא מלכות עלאה, אז שם ממש מתחיל פרצוף רחל, הנקראת מלכות תחתונה:

גם זהו סוד עקב ענוה יראת ה', ואמרו רז"ל, מה שעשתה ענוה עקב לסוליתא, עשתה יראה עטרה לראשה. והביאור הוא, כי ענוה היא לאה, ויראת ה' היא למטה ברחל, ולפי שמשו זכה ללאה זו הנקראת ענוה, לפי שעלה עד חמשים שערי בינה, ולכן נקרא על שמה, והאיש משה עניו מאד. ויראת ה' רחל, זוטרתי היא לגבי משה, כמו שאמרו רז"ל והבן זה. ונמצא כי במקום שנשלמו הרגלים והעקבים של לאה הנקראת ענוה, שם תחלת כתר ועטרת ראש רחל הנקראת יראה, ולכן נאמר ברחל אשת חיל יראת ה', פירוש, כי רחל אשת חיל, נקראת יראה, היוצאת מו"א הנקרא הוי"ה, וזהו יראת ה'. ואמנם סדר התפשטות קומתה הוא, כי מזרוע ימין חסד דו"א, שבו שלשה פרקים, נעשה כל קו ימין של לאה, שהם, חכמה, וחסד, ונצח שבה. ומג' פרקי גבורה דו"א, נעשו כל קו שמאל, בג"ה דלאה. ומקו אמצעי דו"א, עד החזה שבו, נעשה קו אמצעי כלו של לאה:

² עיין שער הפסוקים - פרשת בלק - והנה נתבאר שם בדרוש התרפים, כי להיות כאן מקום העקבים של לאה, אשר היא עצמה דין גמור, להיותה מן אורות מועטים, היוצאים מן מקום האורות המכוסים, ואינם יוצאים אלא ע"י בקיעה כנזכר, ובפרט בחי' העקבים שבה, שהם דינים קשים, ולכן הקליפות מתאחזות שם, ואותם האורות הנזכר של אימא, שנתפשטו עד העקבים של לאה, שהם בוקעים ובלוקים כתר ראש רחל, ונכנסים בתוכה כנו', יוצא הארתם לחוץ, ונאחזים בהם החיצונים:

ונמצא, כי בחי' האורות דאימא, שהם חלק המגיע אל שתי העקבים עצמם דלאה, הבלוקים ונכנסים תוך ראש רחל, מה שיוצא מהם לחוץ אל החיצונים, הוא נקרא בלק. לשתי סיבות, אחת כפי הבנת הלשון, כי העקבים ההם בולעים ובוקעים ראש רחל, ונכנסים בתוכו, ואינם יוצאים אלא ע"י בליקה הנזכר, וזהו בלק:

הגהה א"ש, מיסוד הנה ה' בוקק הארץ ובולקה וכו' (ישעיה כ"ד): ועוד, כי הנה יתרו אביו של בלק כנו"ל, הנה הוא בחי' היסוד עצמו דאימא, שהוא ג"כ בחי' קין, כמבואר אצלנו במצות ולא ירבה לו נשים, כי היסוד דאימא נקרא אהי"ה, וכולל ד' אהי"ה הנודעים, שהם, ב' דידיו"ן, ואחד דאלפין, ואחד דההי"ן. וכלם בגי' יתר"ו, (א"ש, בזה האופן, ב' אהי"ה דידיו"ן בימטריא שב"ב, אהי"ה דההי"ן קנ"א, אהי"ה דאלפין קמ"ו, סך הכל יתר"ו). ובלק הוא בנו נמשך ממנו, כנזכר והוא מאימא, אשר ממלכות שבה נעשת לאה, עד העקבים שלה. והנה הארות היוצאות מאורות דאימא שבו"א אל לאה, הם ד' מוחין, ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן ושרשם נשארים בז"א, והמלוים לבד יוצאים אל לאה, כנודע כי הנקבה רמוזה במלוי השם. והנה ד' מלוים הנו', עם ד' כוללים שלהם, הם בגימטריא בל"ק, כי בהם היה נאחו, בבחי' תרין עקבים דלאה הבלוקים ראש רחל. ובפסוק אשר מחזה שדי יחזה, יתבאר ענין זה ביותר לקמן: א"ש, החשבון הוא, כי מלוי ע"ב הוא מ"ו ומלוי ס"ג הוא ל"ז, ומלוי מ"ה הוא י"ט, ומלוי ב"ן הוא כ"ו, וד' מלוים, יחד הם כלם קכ"ה, וד' הכוללים הם קל"ב, בגי' בל"ק; ואמנם ענין בלעם, עיקרו מאורות דעת דאבא כנו"ל, וזה ענינו, כי הנה אורות דאבא בצאתם לחוץ אל לאה, צריכים לבקוע ג' מחיצות, והם, יסוד דאבא, ויסוד דאימא, וראשו של זעיר, ואז מתגלים ונכנסים בראש לאה. וגם הם מתפשטים בכלה עד העקבים שלה, וגם הם בוקעים ויוצאים, וניתנים בכתר של רחל עצמה:

והנה הכתר של רחל, הוא הנקרא מקום הבליעה, כי הוא מלביש את שתי העקבים של לאה, ובלעם בתוכו. והנה כל קומת רחל, היא נעשת מבחי' אורות מגוללים, שמן החזה ולמטה, ולכן הוא יותר רחמים מן לאה. אבל במקום הזה הנזכר, נחשך האור שלה, לפי שיש שם כמה מחיצות של כלים, כי האור היוצא מיסוד דאימא, הנשלם בחזה ונגלה שם, ובוקע כלי הת"ת דזעיר מאחוריו, ויוצא לחוץ להאיר ברחל, צריך שבתחלה יבקע מחיצת כלי הראש של רחל מצד אחוריים, הדבוק עם הגוף דזעיר כנודע. ואח"כ צריך שיבקע עוד שתי מחיצות, של כל עקב ועקב משני עקבי לאה, אשר בתוך ראשה כנזכר, וכל עקב יש בו שתי מחיצות, אחור ופנים שבו. ואח"כ מחיצת הכלי ראש רחל מצד הפנים, ואז יוצאים האורות ההם אל כתר דרחל, אשר מצד הפנים שלה, ובהכרח הוא שמתמעט ונחלש כח האורות ההם למאוד, ולכן נאחזים בהם החיצונים. ובפרט עם טעם אחר שנתבאר אצלנו בענין עץ הדעת, כי במקום שאורות דאימא נגלים מחוץ לנרתקם, שם נאחזים החיצונים. ולכן אותה ההארה המגיע אל הכתר עצמו דרחל, אשר בתוכו מובלעים ב' עקבים דלאה, יצא ממנה הארה לחוץ אל החיצונים, והוא מקום אחיזת בלעם, ע"ש הכתר דרחל הבלוע עקבי לאה. ואמנם עיקרו של בלעם, הוא מאורות דאבא שנכנסו בלאה, ונתפשטו עד כתר דרחל כנזכר. הרי כי בלק הוא מאורות דאימא שבעקבי לאה, ובלעם הוא מאורות דאבא שבכתר דרחל:

שראוייה לייחוד ואזי באה לפנינו ונעשה יחוד שהוא התיקון השלם, נמצא כל יחוד מתחיל דייקא מבחי' עורף והסתרה, וזהו שמבואר כאן שמלאה שבעורף באים לבית אל שהוא בית המקדש, דהיינו להביא את הנוק' מעורף לבחי' בית. כי ליעקב שתי נשים, לאה ורחל שהן בחי' עולם המחשבה ועולם המעשה והנגלה, ותחילה שתייהן מאחוריו, לאה מגובה החזה שלו ולמעלה כנגד העורף ורחל למטה ממנה דהיינו המחזה שלו ולמטה. נמצא רגלי לאה בראש רחל. ושתייהן בחי' מלכות, לאה מלכות דבינה, ורחל מלכות התפארת, ותיקון המלכות הוא תיקון המלכת הש"י עלינו, ותחילה ממליכים את הקב"ה במחשבה וממנה באים למעשה. וכן תורה זוכים לה ע"י תפילה, ובזמן התפילה עדיין התורה נעלמת מאד, ואעפ"כ בבחי' בכח היא כבר נמצאת מאד כמבואר בתורה ח' אות ז'.

ובזמן ששולטים הדינים אזי קב"ה ושכינתיה הם אחור באחור דהיינו שלאה בעורף זה בחי' ימי המיצרים, וע"י הבכי והאבלות נמתקים דיניה, עד שזוכים לנחמה שהיא היחוד. ויש כאן חידוש שדייקא בתכלית החורבן הוציאו הגויים את הכרובים ומצאום מעורים, רמז ליחוד קב"ה ושכינתיה, וממנו נולד נשמת משיח דייקא בעצם החורבן¹, דהיינו שכיון שכילה חמתו בעצים ואבנים, חזר ונתגלה אהבתו העצומה לישראל אע"פ שחטאו, וזה בחי' הנחמה שמאירה בסעודה מפסקת של ט' באב, שאוכלים ביצה שרומזת ללוח שהיא עצם שלא ניכר בו כלום ונדמה לחורבן גמור ואעפ"כ רשום וטמון בו כל עבודת ה' של האדם השפלות והמלכות שלו, בחי' צורה שיצייר את החומר שיבנה בתחיית המתים גוף חדש מזוכך. ולזה רומזת הביצה שהיא כדור קשה וסגור שיצא מתרנגולת חיה ולא ניכר בו כלום והוא בחי' עיבור של חיים חדשים.

הכי נמי האבל על החורבן והבית השרוף הנראה לעין הגשמיית בו דייקא טמון בניין הבית מחדש, וחידוש מלכות בית דוד, בחי' שמתוקף הדינים של לאה שבעורף ובחי' אחור באים לבחי' רחל עקרת הבית, לבית אל, דהיינו לבנין בית להארת תתן אמת ליעקב, שנקרא אל, כפי שיתבאר הכל לקמן בפנים.

עד כאן ההקדמה

תורה פה תנינא [1]

אגוזים¹ / **הנקראים לזים**² הם רומזים לעצם הלוח³ הנמצא בעורף שממנו תחיית המתים כפי שיתבאר, דהיינו לבחי' לאה אשת יעקב שהוא⁴ בעורף⁵ כמבואר בכהאריז"ל שלאה ורחל מקומן

¹ עיין מוהר"א סנהדרין צח. בשם המדרש שמישיח נולד בעת החורבן ונלקח מאתנו לג"ע.

² לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

³ אגוז גמט' טוב. ועיין תורה רפג שטוב היינו טוביה גנוז בתוכו, ואגוז גמט' חטא (כמבואר בהלכות ר"ה טעם שלא אוכלים אותו ב"ה) רמז שהחיצוניות נדמה כולו לחטא, וכן יש לו ד' קליפות כמבואר בזהר כנגד ג' קליפות טמאות וקליפת נגה, (הנזכרות בריש ספר יחזקאל). ובאמת הקליפה מכסה ומעלימה טוב נפלא שגנוז בתוכו. כמו ביצה המעלימה על החיים חודשים הטמונים בה. והלוח הטומן בתוכו את כל חי' עוה"ב.

⁴ אגוזים הנקראים לזים – היינו כפרש"י אבל התוס' פרשו עפ"י תרגום ירושלמי שהלוח הוא השקד. ועיין ילקוט גרשוני (כללים קונטרס אחרון ח"א דף מ: במחזור פקש תרגו תרגו) שהאגוז (יש לו ד' קליפות) מסמל מחלוקת ופירוד, ולעומתו מסמל השקד (שהוא מקשה אחת) אחדות וקירוב לבבות. (חילוק זה כבר הוזכר בספר מעשה ה' לרבי אלעזר אשכנזי אבד"ק קראקא ממלא מקומו של הרמ"א (חלק מעשה אבות פל"א).

ואולי אפשר ליישב את רבנו שנקט כרש"י אע"פ שלכאורה תוס' הוכיחו שלא כדבריו. כי זה דייקא עומק כוונת רבינו כאן לומר שהלוח הוא סוד הנחמה דהיינו שבתכלית החורבן כבר מתנחמים בגאולה שתצמח מזה ועל כן נקט שדייקא אגוזים הם הלזים כי בעומק סוד הנחמה אזי דייקא באגוז דהיינו בסמל הפירוד נמצא כבר השקד דהיינו סמל האחדות.

פרש"י בכורות ה. – לוח – קורדל"א שגדילים בו אגוזים קטנים ומשעת פרחיו עד שעת גמר פריו שנים ועשרים יום: לעזי רש"י לע"ז: קולדר"א coldre, תרגום: (עץ –) אלטר.

תוספות שם – תרגולת כ"א יום כנגדה באילן לוח – פי' הקונטרס קורדל"א שגדלים בו אגוזים קטנים וריב"א מפרש שקדים שקורין אמנדלי"ד דבטנים ושקדים (בראשית מג יא) מתרגם ירושלמי לזים מקל שקד (ירמיה א) מתרגם חוטר א דלוח וי"מ מקל שקד אחד לכ"א אף מ"ז בתמוז לתשעה באב כן וינאץ השקד (קהלת יב) מתרגם שיגדא ויגמל שקדים (במדבר יז) (מתרגם) וכפית שגדין. עוד אמרינן וינאץ השקד זה לוח של שדרה ממנה עתידים מתים להחיות לעתיד לבא לוח תרגום של שקד (ויקרא רבה).

קהלת יעקב – ערך לוח סוד עצם שהוא מאחורי עורף במקום קשר תפלין, והעצם הלוח אינו מתרסק וממנו יתגדל הגוף לעתיד והוא רומז לבחינת לאה שהיא אחורי עורף במקום קשר תפלין, והוא סוד ה' דקשר, ועל כן לאה נקרא לוח והוא סוד לאה דאצילות, כי לאה דבריא נקרא בית אל, כמו שכתבתי בערך בית אל, מהרב בליקוטי תורה שופטים (ד"ה ודבורה אשה):

קהלת יעקב – ערך בית אל – ולאה היא מלכות דבינה (עץ חיים שער יעקב ולאה פרק ד') כי כל אשה היא במלכות אלא שרחל היא המלכות הנמוכה ולאה מלכות העליונה דבינה. ובינה היא נוקבא דחכמה.

⁵ גם בדפוס' ותרגו' שהוא, ומתרגו' - שהיא

⁶ בנגלה לאה נחשבת עורף כיון שיעקב נשא פניו לרחל וזהו שכתוב (בראשית כט לא) "וירא ה' כי שנואה לאה" עיין בזהר ויצא קנד: ובשער הפסוקים להאריז"ל בביאור זה דאינו כפשוטו שיעקב שנא את לאה, אלא כיון שהיתה גבוהה ממנו כיחס אמה לבן שלה, לא היה לו השגה בה, וכאיש שאין לא תאוה לאמו. עיי"ש.

לאה בחי' עורף מצד שהיא נוקבא וכל נוקבא בעורף שעומדת אחרי ועיר מהחזה עד העורף.

אחוריו¹² זעיר אנפין, (מבחי' רוחנית) רחל קומתה אחריי מהחזה שלו ולמטה ולאח מאחוריו מחזה שלו עד העורף. **שהוא י' נוק' ראשונה** [ט] כדמצינו ביעקב שנשא תחילה את לאה, כי יעקב תיקון אדם הראשון שגם לו היו שתי נשים תחילה חוה הראשונה שהיתה כולה דינים קשים ולא רצה בה והיא סוד קליפת לילי/טו ואח"כ חוה השניה, ולכן גם לאה שהיתה גלגול של חוה הראשונה היתה דינים קשים/טו אלא שנמתקו ע"י שבכתה הרבה עד שנעשו עיניה רכות שלא תיפול ביד עשו, ועי"ז זכתה להיות אשתו הראשונה של יעקב אלא שהיתה גבוהה ממנו/טו כי הוא בתפארת והיא בבינה דהיינו כיחס אם לבנה/טו. ויעקב עבד שבע שנים כדי לזכות ברחל ולכן אמר לו לא יעשה כן במקומינו לתת הצעירה לפני הבכירה, דהיינו תדע לך שהדרך לרחל היא דרך לאה, וכל השבע שנים היו בחי' כ"א ימי המיצרים בחי' שכבי עד הבקר", והנה "בבקר היא לאה", בחי' עצם הלזו שממנה תצמח רחל, ועל כן מיד כשקבל את לאה שבוע אח"כ קיבל את רחל, כי בהכרח לעבור שבע שנות מיצר כדי להגיע לפתח של רחל דהיינו לאה **ואח"כ** דהיינו מבחי' לאה שהיא בחי' בית המקדש של מעלה נכנסין לבית המקדש של מטה/כז **שהוא** בית להארת בחי' **יעקב/כא** דהיינו רחל שהיא בית

ספר קהלת יעקב – ערך לא – לאה אינו עומדת כדוגמת רחל אחור באחור אלא פניו כנגד אחור זעיר אנפין, ורואה את אחוריו זעיר אנפין, וזה סוד (שמות ל"ג כ"ד) וראית את אחורי, ונאמר זה גם כן על משה רבינו ע"ה שסודו לאה, פרי עץ חיים שער התפילין פרק ב': עכ"ל.

לאה בחי' עוה"ב עלמא דאתכסיא. דהיינו שבעוה"ז לא נראה להדיא דהיינו בחי' עורף, ולעתיד לבוא תיהיה בבחי' פנים שתתגלה הדעת והנהגה ניסית, כמו במדבר. עיין פתחי שערים לרבי צחק חבר נתיב גדלות דו"א – פתח כג. ושם נתיב פרצופי יעקב ולאה – פתח ז'.

עיין תורה פב תנינא שאיש ואשה בחי' אחור וקדם דהיינו שכל אשה ביחס לאיש היא בחי' אחור. והפשט שם שכלפי השת האמת של מציאותו ית' אשה היא בחי' שאחוריה כלפי האמת ואיש פניו כלפי האמת. אמנם יש בזה חילוק בין רחל ללאה כי רחל היא אחור באחור עם יעקב ואילו לאה פניה לאחורי יעקב. דהיינו שלאה כיון שהיא גבוהה יותר יש לה בחי' פנים אל האמת ורק כלפי יעקב היא בחי' אחור. ובאמת יש בחי' שהיא גם גבוהה מיעקב.

¹² גם בדפוס ותולדו שהוא, ומתולדו - שהיא

¹³ עיין לקוטי תורה וספר הלוקטים פרשת ויצא עה"פ ויקח מאבני המקום, ושם על שופטים ד' עה"פ והיא יושבת תחת הנומר. גם עיין עץ חיים שער לח תחילת פ"ב מ"ת בענין ב' נשים של אדה"ר בחי' ב' נשים של ז"א ויעקב.

¹⁴ **קהלת יעקב** – ערך לי – לילית היא סוד חוה ראשונה בחינת לאה בחינת בינה, גם לילית בינה דקליפה כמו שכתבתי באות שאחר זה, והנה לאה עומדת אחורי הדעת ויונקת מאחוריים דחכמה בינה דעת סוד קפ"ד קס"ו ק"ל גימטריא לילית במכוון, לילית עם הכולל גימטריא הוד מלא ה"י וי"ו דלית, וכבר ביארתי בערך לאה דלאה בחינת הוד, וכן כתב בעץ חיים (שער הקליפות פרק ב') ובליקוטי תורה (בראשית), דלילית הוא מבחינת לאה, ובספרי ישרש יעקב ערך לאה ורחל הארכתי:

¹⁵ **עיין ספר יין המשומר** לרבי נתן שפירא ד"ה סוד עץ החיים – ונדוע כי עקבים של לאה הם דינים קשים וגמורים לגמרי, כי הנה כל בחינת נצח והוד הם דינים קשים הקצוות הקרובים אל הקליפות ובפרט שנקרא בלשון 'לבר מגופא' כנודע, כי נצח והוד אינון לבר מגופא ונוסף על זה כי הם רגלי לאה אשר כל בחינותיה הם דינים קשים להיות בחינתה מלכות של התבונה כנודע, והתבונה עצמה היא נה"י דבינה שהם האחרונות שבבינה. והבינה עצמה אמרו עליה בזהר דדינין מתערין מינה, ולא עוד אלא שלאה עצמה היא בחינת אחוריים של מלכות דתבונה ואינה בחי' פנים, ובפרט כי אינון עיקר הרגלים שלה אלא הבחינות התחתונות שברגלים והם בחי' העקבים. והנה כפי כל הטענות הנו' נמצא כי אלו עקבים דלאה הם דינים גמורים. ולכן יש שם מקום אחיזה וייניקה אל הקליפות והם עז"ה ועזא"ל. עז"ה מעקב ימין דלאה, ועזא"ל מעקב שמאל דלאה. הנה אות ה' של עז"ה בג' מילויין יודיין אלפיין ההיין עולים כמנין א"ל של עזא"ל לומר כי עז"ה ועזא"ל שניהם משרש אחד מבין רגלי לאה. עזה מצד עקב ימין שהאור הוא יותר חזק ואין כ"כ בקליפות כח ליינק משם, ועזא"ל מצד שמאל יש יותר כח לחיצונים ליינק משם, ושם צריך להכניעם, ושם אחיזה בלע"ם ובל"ק. כי מן הראש של רחל מקום שנבלעים העקבים דלאה הוא סוד בלעם ע"ש שבולע בתוכו אותם העקבים העליונים. אמנם בלק הוא סוד העקבים עצמם של לאה ונקרא בלק ע"ש שבולקים ובוקעים אותם העקבים תוך כתר רחל. ומאחר שבלעם היתה אחיזתו מן עז"ה ועזא"ל לכן אמר בזהר חדש קודם שבא בלעם אל בלק, הלך לו והסגיר עצמו בהררי קדם עם עז"ה ועזא"ל וז"ש מן ארם יחנני בלק מלך מואב מהררי קדם' וגו'. ובהוה תבין הטעם למה עז"ה ועזא"ל תמיד היו מקטרגים בבריאת אדם הראשון ואמרו מה אנוש כי תזכרנו וגו' יותר משאר המלאכים. והענין הוא דע כי קודם בריאת אדם הראשון היו זו"ן אחור באחור. וכשרצה לברוא אדם הראשון היו צריכים לחזור פנים בפנים. וכשחזרו פנים בפנים אזי אותה הארה של עז"ה ועזא"ל היא חסירה מהם כי הרי אין עקבים של לאה נתונים בראש רחל רק בהיותם אחור באחור. אך כשרחל חוזרת פנים בפנים אין עקבים של לאה נתונים בתוכה. וכל אותם האורות שהיו יוצאות אל האחור ליכנס בכתר של רחל שמשם היו לוקחים הב' מלאכים עז"ה ועזא"ל, נתבטל עתה מהם. כי כל האורות נמשכים עתה בפנים של רחל. לכן היו מונעים עז"ה ועזא"ל בריאת אדם הראשון כדי שלא יחזרו זו"ן פנים בפנים שלא תבטל הארתם:

¹⁶ **כי הדינים** גבוהים מהחסדים אלא שהם קרובים לסט"א אבל מי שמצליח להמתיק אותם זוכה יותר ממי שהוא חסדים מעיקרא, כדאיתא בספרים (עין היכל הברכה ריש פ' תלדות) שאם עשו היה מתבטל ליעקב היה גבוה ממנו בהרבה.

¹⁷ **כמבואר** בזהר ויצא קנד. ובשער הפסוקים עה"פ וירא ה' כי שנואה לאה. ובע"ח שער לח פ"ב מ"ת.

ורק כשניצח את מלאכו של עשו עלה למדרגת ישראל סבא בן זוגה של לאה בחי' תבונה.

לכאורה משמע שרק כשעלה לשם ישראל היה בבחי' עוה"ב ובאמת כתיב בו כבר בהיותו צעיר איש תם יושב אהלים ודרשו בספרים תם לשון שם (בי ט' ות' מתחלפות בשין) שדעתו היתה תמיד על שם דהיינו עוה"ב. וצ"ל כיון שהיתה דעתו על עוה"ב לכן זכה בחייו למדרגה זו.

¹⁸ **ולאה** היא בחי' בית המקדש של מעלה שהוא בינה. ולכאורה צ"ע שמבואר בתורה מט להפך דהיינו שאין הקב"ה נכנס בבית מקדש של מעלה עד שיתוקן בית מקדש של מטה. וכמו שרז"ל דרשו (תענית ה'): על פסוק זה (הושע י"א): "בְּקֶרֶב קְדוֹשׁ וְלֹא אָבֹא בְעִיר", נִשְׁבַּע הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁלֹא יִכְנַס בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלֹמֶעֱלָה, עַד שִׁיבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם שְׁלֹמֶשׁה וְאֵינָא בְּכַתְבֵי הָאָרִי, וְזָכְרוּנוּ לְבִרְכָה, שֶׁהַפְּנִיָה עַל-פִּי סוּד הוּא, שְׂבִינָה אֲמָא עֲלָא, בִּיתָא עֲלָא, הִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם שְׁלֹמֶעֱלָה וּמְלֻכּוּת, בִּיתָא תְּתָא, הִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם שְׁלֹמֶשׁה

ליעקב ובית לקל/בב) וזהו שיעקב קראו למקדש בית אל [כג/כד] {פסחים פח/כה} [כז] דהיינו כי בתחילה גם ירושלים שהוא מקדש של מטה היה רק ליחידי סגולה/כז) כמו שכתוב בסוף פרשת העקדה (בראשית כב יד) ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראא אָשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יִרְאָה: דהיינו שאברהם קראו הר, בחי' מי עלה בהר ה', דהיינו בחי' מלכות עלאה בחי' לאה/כח) עלמא דאיתכסיא לרובא דעלמא. ויעקב גילה שהוא מקום תפלה ושער השמים לכל אדם, בחי' רחל בחי' עקרת הבית, כי בית-אל רומז למלכות שהיא בית לקל/כט). ועיין תורה כא שרק ע"י שמולידים את המקיפין מבינה אפשר ע"י תיקון המדות להכניסם לפנים לזכות להשגת האמת בשכל.

וזהו שפרש"י [ל/לא] על מעשה המסופר בספר שופטים, פירש שדרך לוז נכנסין לבית אל שם מסופר שהיתה עיר שקראו לה בית אל (והיא בערך באמצע הקו בין יריחו ליפו) שבתחילה קראו לה לוז ופרש"י הטעם

שְׁאִין הַיְחוד שְׁלִמְעָלָה, שְׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיַת בֵּיתָא עֲלָאָה נְשָׁלָם, עַד שֶׁנִּבְנְהָ וְנִשְׁלָם בְּחִינַת מְלָכוּת בְּשִׁלְמוֹת, שְׁהִיא בְּחִינַת עֲלִיַת בֵּיתָא מִתְקָאָה וְכוּ' עֵין שֵׁם

והריצ"ח (בשיעור מט"ו 110) ביאר את העניין דשני המהלכים אמת, כי בוודאי צריך תמיד אתערותא דלתתא כמבואר בתורה מט אבל יש עניין נעלם יותר שגם את הדלתתא מקבלים מלמעלה בבחי' בריאת העולם.

ועיין תורה ו' אות שכל זמן שלא השלים את התשובה מאיר לו שם אהי-ה מבינה עלאה תחילה התעוררות וסיעתא דשמיא לשוב ואח"כ נסיונות וביונות כדי שיכין כלים למדרגה שאליה רצה לשוב. ומבאר שם ששם אהי-ה הוא בחי' אנא זמין למהוי, ועל ידו זוכה לשם הויה שהוא בתפארת, נמצא כנ"ל שע"י בחי' לאה זוכה לבחי' יעקב ורחל דהיינו לתיקון המלכות שע"י יתגלה לו ההויה האמיתית.

כא כי יעקב בחי' שמש בחי' אור שכל גדול בחי' חכמה (תורה א') שנקראת קדש (תורה פ'). וזהו בבית המקדש דהיינו בחי' רחל שמאיר בה אור יעקב שהוא קדש.

יעקב מדרתו אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב, ובית המקדש הוא הארת האמת בעולם. אבל לאמת מגיעים דרך העורף דהיינו הסתרת פנים כי חשובא קדמא לנהורא. וכמבואר בתורה ו' אות ב' שתחילה שם אהי-ה מאיר באחור בזיונות ושפיכות דמים עד ששב בתשובה שלימה ואזי מאיר לו האמת ממנו שהוא בינה עלאה עולם התשובה ועי"ז זוכה לשם הויה, להשיג אמת הוייתו ומציאותו ית' בעולם.

כב דהיינו שבית המקדש הוא מלכות שהיא בית לקל ויעקב נקרא א-ל כמבואר במגילה יח. ורחל אשתו היא ביתו, כדאיתא בגמ' שבת קיד: מעולם לא קראי לאשתי אשתי אלא ביתי.

שבת דף קיח: אמר רבי יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולשורי שורי אלא לאשתי ביתי ולשורי שדי

מגילה דף יח. ואמר רבי אחא אמר רבי אלעזר מנין שקראו הקדוש ברוך הוא ליעקב אל שנאמר ויקרא לו אל אלהי ישראל דאי סלקא דעתך למובח קרא ליה יעקב אל ויקרא לו יעקב מיבעי ליה אלא ויקרא לו ליעקב אל ומי קראו אל אלה

^{כג} בראשית פרק כח יט

כד בראשית פרק כח (יח) וישפם יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשיתו וישם אתה מצבה ויצק שמן על ראשה: (יט) ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לוז שם העיר לראשנה:

כה פסחים דף פח. – ואמר רבי אלעזר מאי דכתיב והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו' אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק אלא לא כאברהם שכתוב בו הר שנאמר אשר יאמר היום בהר ה' יראה ולא כיצחק שכתוב בו שדה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה אלא כיעקב שקראו בית שנאמר ויקרא את שם המקום ההוא בית אל.

^{כו} תורה י' קמא את ג'

כז שיחידי הדורות ידעו שהוא מקום מסוגל לתפילה וקרבת שם הקריב אדם הראשון ונח ושם בנו שהוא מלכי צדק מלך שלם והאבות.
כח כי האבות בחי' חג"ת ובחי' חב"ד ואברהם ביחס לאבות הוא בחי' חכמה שנקרא אבא ובינה נקראת אמא והיא בחי' לאה, עלמא דאתכסיא. לכן אברהם השיג את בית המקדש בבחי' בית אברהם דהיינו בית לחכמה עליונה דהיינו הבינה שהיא בית החכמה. אבל יעקב השיג אותו בבחי' בית יעקב בית (לתפארת וחיצוניות) הדעת.

כט עיין קהלת יעקב – בית אל הוא בחינת מלכות וזהו ויגש דף ר"ע ע"א מן הרמה ועד בית אל ע"ש, והטעם כי אל נקרא זעיר שבנינו מהחסדים והנוקבא היא בית לו כמו שכתבתי לעיל.

^ל * שופטים א' כד

לא שופטים פרק א (כג) ויתירו בית יוסף בבית אל וישם העיר לפנים לוז: (כד) ויקראו השומרים איש יוצא מן העיר ויאמרו לו הראנו נא את מבוא העיר ועשינו עמך חסד:

רש"י (כד) את מבוא העיר – שהיו נכנסים לה דרך המערה, ולו אחד עומד על פי המערה ונכנסים דרך הלז למערה: ומקורו ב"ר ט"ח וילקוט שמעוני בראשית פכ"ח רמז קכ. ושופטים פ"א רמז לח. ועיין גם סוטה מו:

רד"ק – (כד) הראנו נא את מבוא העיר – בדברי רז"ל (במדרש) למה נקרא שמה לוז מה לוז זאת שאין לה פה כך לא היה אדם יכול לעמוד על פתחה של עיר אמר רבי שמעון לוז היה עומד על פתחה של מערה והיה הלז חלול והיו נכנסין דרך הלז למערה ודרך המערה לעיר היא הוא דכתיב ויראו השומרים וגו':

היכן נמצאת העיר לוז עיין מלבי"ם – ושם העיר – ר"ל שאינו בית אל שאצל העי שהיה לבנימין רק בית אל לזוה כנ"ל (יהושע ט"ז ב'):

יהושע פרק טז (א) ויצא הגורל לבני יוסף מירדן יריחו למי יריחו מירדן עלה מירדן בהר בית אל (ב) ויצא מבית אל לזוה ועבר אל גבול הארץ עטרות:

ובזמן יעקב היתה נקרא לוז כמ"ש (בראשית לה ו) ויבא יעקב לזוה אשר בארץ פנען הוא בית אל הוא וכל העם אשר עמו: דהיינו שהיא אח"כ נקראת בית אל.

עוד עיין סוטה דף מו: תניא היה ר"מ אומר כופין ללויה ששכר הלויה אין לה שיעור שנאמר ויראו השומרים איש יוצא מן העיר ויאמרו לו הראנו נא את מבוא העיר ועשינו עמך חסד וכתוב ויראם את מבוא העיר ומה חסד עשו עמו שכל אותה העיר הרגו לפי חרב ואותו

כיון שהכניסה אליה היתה נסתרת דרך עץ לזו חלול וממנו למערה שהובילה לעיר/ל^ב, ורבנו מצא בזה רמז להנ"ל שדרך העורף, ששם הלזו, בחי' לאה, עלמא דאיתכסיא, עולם המחשבה, מגיעים לבחי' רחל עלמא דאתגליא, עולם המעשה, דהיינו תיקון המלכות, בחי' בית א-ל, בית המקדש, מקום שבו עיקר המלכת הקב"ה. דהיינו שמאתערותא דלעילא זוכים לאתערותא דלתתא. ומהתפילה שהיא בחי' לאה/ל^ב לתורה שהיא בחי' יעקב, וכמ"ש מעיין החכמה מבית ה' יצא עיין תורה ח' אות ז/ל^ד.

האיש ומשפחתו שלחו וילך האיש ארץ החתים ויבן עיר ויקרא שמה לזו היא שמה עד היום הזה תניא היא לזו שצובעין בה תבלת היא לזו שבא סנחריב ולא בלבבלה נבוכדנצר ולא החריבה ואף מלאך המות אין לו רשות לעבור בה אלא זקנים שבה בזמן שדעתן קצה עליהן יוצאין חוץ לחומה והן מתים והלא דברים ק"ו ומה כנעני זה שלא דיבר בפיו ולא הלך ברגליו גרם הצלה לו ולזרעו עד סוף כל הדורות מי שעושה לזיה ברגליו על אחת כמה וכמה במה הראה להם חזקיה אמר בפיו עקם להם ר' יוחנן אמר באצבעו הראה להם תניא כוותיה דרבי יוחנן בשביל שכנעני זה הראה באצבעו גרם הצלה לו ולזרעו עד סוף כל הדורות.

רש"י - ויקרא שמה לזו - סיפיה דקרא היא שמה עד היום הזה ומיניה יליף דלא נתבלבלה ולא חרבה כדאמרינן כל מקום שנאמר עד היום הזה לעולם ולעולמי עולמים הוא:

מהרש"א - שמה לזו היא שמה עד היום כו' בא סנחריב ולא בלבבלה כו'. גבי סנחריב קאמר בלבבלה וגבי נ"נ קאמר החריבה עי' בתוס' פ"ק ונראה מדקרא שם אותה עיר שבנה לזו כשם אותה העיר שהראה להם מבואה משמע ליה אותה העיר שבנה ג"כ מבואה לא ידעו העולם דלכך נקראת לזו כדאיתא במדרש דלזו א' היה עומד שם ע"פ המערה ונכנסין דרך הלזו כו' כפירש"י בספר שופטים ולכך לא יוכלו לה סנחריב ונ"נ שלא ידעו מבואה. וקאמר גם למלאך המות אין לו רשות כו'. ואולי דיצא להם דבר זה רמז מקרא דכתיב וילך האיש ארץ החתים גו' דלפי פשוטו ארץ בני חת מו' אומות קאמר ומתוך המקרא משמע דכבשו ישראל כל ז' עממים וע"כ דרשו ארץ החתים ע"ש ארץ החיים וחתים כמו חיתם ואותיותיו המ"ת ח"י פ"י הראוי למות לפי שנותיו חי עדיין והיינו שבאותה ארץ חיים לעולם ואין מלאך המות שולט בהם ואדם אחר לא יוכל להציל בהם לילך לשם כדאמרינן בפ' החליל בהנך עבדי שלמה רגלודי דבר איניש אינון ערבין ליה:

^ב והיא העיר קושטא (תרגום של אמת) כי בה לא דברו שקר ועי"ז לא שלט בה המוות. ומעולם לא נחרבה, וכן יעקב אבינו כיון שמדתו אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב ע"כ אמרו חז"ל תענית ה': יעקב אבינו לא מת. - ועיין תורת המנחה לרבי יעקב סקילי - דרשה נה (לפרשת נשא) מדת האמת אין בו מיתה: ועל האמת יחיה האדם לחיים הנצחיים, והלשון מורה, אמת - אי מת, כמו (שמואל א ד כא) אי כבוד. וארז"ל (תענית ה ע"ב) יעקב אבינו ע"ה לא מת, כמו שדרשו בפסוק (ירמיה ל י) הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מן מקיש זרעו לו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, וזה מפני שאחז במדת האמת דכת' (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב. וב"אמת" נקרא הקב"ה לקוראיו דכת' (תהלים קמה) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ועושה רצונם:

עיין סנהדרין דף צו. - אמר רבא מריש הוה אמינא ליכא קושטא בעלמא אמר לי ההוא מרבנן ורב טבות שמיא ואמרי לה רב טביומי שמיא דאי הוה יחבי ליה כל חללי דעלמא לא הוה משני בדבוריה זימנא חזיא איקלעי לההוא אתרא וקושטא שמיא ולא הוה משני בדבוריהו ולא הוה מיית איניש מהתם בלא זימניה נסיבי איתתא מינהון והוה לי תרתין בנין מינה יומא חד הוה יתבא דביתיהו וקא חייפא רישה אתאי שיבתתא טרפא אדשא סבר לאו אורח ארעא אמר לה ליתא הכא שכיבו ליה תרתין בנין אתו אינשי דאתרא לקמיה אמרו ליה מאי האי אמר להו הכי הוה מעשה אמרו ליה במטותא מינך פוק מאתרין ולא תגרי בהו מותנא בהנך אינשי.

וביאר התורת חיים - ולא הוה מיית איניש מהתם בלא זימניה וכו'. לפי שהשקר אין לו קיום והאמת יש לו קיום כמו שאמרו קושטא קאי שיקרא לא קאי לכך האמת הוא מקור החיים וז"ש ירמיה וה' אלהים אמת הוא אלהים חיים ובברכת התורה יסדו אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו משום דהא תליא וגם חזקיה בחליו כשהתפלל על החיים התחיל ואמר אשר התהלכתי לפניך באמת כי ממנו תוצאות חיים וכל המחזיק בו מתקיים ולכך לא הוה מיית איניש מהתם בלא זימניה. ונראה דלהכי כל דבר שאינו מתקיים נקרא שוא ושקר כמו שכתב על מה שוא בראת כל בני אדם סיפא דקרא מי גבר יחיה ולא יראה מות לפי שאינו מתקיים וסופו למות קרוי בריאת שוא דכל שוא ושקר אינו מתקיים וזה שנאמר וכמוצא מים אשר לא יזובו מימיו והוא מעין המתקיים ומוציא מים בלי הפסק אבל מעין הפוסק מימיו כובים כיון שאין לו קיום ומהאי טעמא נראה הא דקרי ליה במדרש רבה פ' אמור להאי עלמא עלמא דשיקרא ולההוא עלמא עלמא דקושטא גבי הא דקאמר ליה שמואל לשאול ויקרע ה' את הממלכה מידך ויתנה לרעך לדוד ולכך קאמר לעיל כשהאמת נעדרת בן דוד בא כי שוב אין העולם ראוי להתקיים:

מהרש"א - ליכא קושטא בעלמא כו'. ר"ל ליכא קושטא בעוה"ז כמ"ש שהקב"ה נמלך בפמליא של מעלה לברוא את האדם אמת אמר אל יברא שכולו שקר. ואמר ואי יהבי ליה כל חללי דעלמא כו'. ר"ל דמצינו ביעקב שמדתו אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב גו' ע"ש שלא היה רוצה לשקר באביו כמ"ש והייתי בעיניו כמתעתע ואמרו בזה כל המשקר כאלו עובד עבודת כוכבים ובוזה זכה יעקב דיהבי ליה כל חללי דעלמא כמ"ש והאכלתיך נחלת יעקב גו' שהיא נחלה בלי מצרים שנאמר בו ופרצת ימה וקדמה גו' ולזה אמר הגם אם לא אפסיד והייתי משנה בדבורי והיו נותנים לי נחלה בלי מצרים דהיינו כל חללי דעלמא לא הייתי עושה כן ולא הייתי משנה בדבורי משום מעשה שהיה: בלא זימני' כו'. כי חותמו של הקב"ה הוא אמת ובו קיים את העולם כמ"ש בתחלת מעשה הבריאה בראשית ברא אלהים סופי תיבות אמת ובסוף הבריאה ברא אלהים לעשות סופי תיבות אמת והרי המשנה בדבורו מהרס החותם וקיומו של עולם ואף אם מהרס ופוחת ממנו מספר המועט שהוא א' נשאר מת ובהיפך מי שלא משנה בדבורו הוא מקיים עצמו ועולמו בחותמו של הבריאה שהיא אמת והיינו דלא מת איניש בלא זימניה שהשקר מביא מיתה בלא זמן וכמ"ש מפץ וחרב וחץ שנון איש עונה ברעהו עד שקר כדאמרינן בפרק זה בורר ע"ש:

קצת צ"ע עיין סוטה מו: ד"ה תניא היה ר"מ אומר כופין על הלוייה וכו' ומבאר שם שכר לזיה אין לו שיעור וילפינן ממעשה שהיה בגוי שליוה שומרים ובזכות זכה ובנה את העיר לזו של אמת בה אדם ולא נחרבה מעולם וכו' כנ"ל הרי שלא מתו ולא נחרבה בגלל לזיה ולא בגלל אמת וצ"ע. ומסתמא הכוונת שבזכות הלוייה זכה שעל ידו נתגלגל עיר כזו שלא דברו בה שקר אבל לא שבגלל הלוייה לא מתו בה ולא נחרבה. מאידך צ"ע כיצד מביא ראייה מדבר פלא יחיד הרי כמה לזיו ולא קבלו שכר כזה.

^ג עיין לקוטי הלכות ראש חדש הלכה ה' אות ג' - פי מלכות הוא בחינת התפלה, שהיא בחינת מלכות דוד שפ"ל עסקנו לנסרה ולבנותה קומה שלמה בפני עצמה וליחדה עם ועיר אנפין, פי בחינת ועיר אנפין הוא התורה הקדושה, כמובן בכונות קריאת התורה ובשאר מקומות. והתפלה היא בחינת מלכות דוד שדבוקה עם ועיר אנפין אחר באחר ועקר דביקותא אחר באחר היא בעת שיש שליטת

נראה שעד כאן היתה הקדמה למבואר בהמשך, ורוצה לומר שכמו שמלאה שבעורף זוכים לבית אל דהיינו יחוד יעקב וביתו רחל, דהיינו מההסתרה לנגלה, כך דייקא ע"י האבל ובכיה על חורבן הבית נמתקים דיני לאה וזוכים לבניין בית המקדש שהוא הארת האמת של יעקב בעוה"ז. בחי' סוד התשובה בתורה ו' שמכח הארת שם אהי-ה שבבינה בבחי' אחור גמט' דם בחי' דינים וביזיונות זוכים להארת האמת של שם אהי-ה ביושר.

וזהו [לה]/ל"ו נחמו נחמו שאומרים בהפטרה בשבת שאחרי ט' באב, ב' פעמים נחמו גימ' קדקד,

שהוא בחי' עורף/ל"ו שעל ידה נכנסין לבית אל. כי נחמה היא דעת שיודע שהבכיה והאבל/ל"ו על החורבן הוא הפתח והשער לבנינו. אור הנחמה הוא שכל עצום וגבוה לראות בחושך החורבן בעצמו את אור הגאולה והבניין, דהיינו בחי' הלוז שבתכלית חורבן הגוף נמצא בו כל החיים ובניין גוף ו' וחדש בתחיה.

וזהו ג' שבועות מ"ז תמוז עד ט' באב שהם ר"א יום שבין המצרים שהם עשרים ואחד ימי אבל, כיון שבהם נחרבו שני הבית המקדש ו**כנגדו באילן לוז [לט]/מ** שגם הוא יש בו כ"א ימים שבהם נעשה הפרי מעת החניטה עד שמקבל שם פרי החייב במעשר, (אע"פ שהוא בוסר עדיין), ועץ הלוז רומז לעצם הלוז שבעורף האדם שבה מתנקז ונרשם האמת והשפלות שזכה האדם בעוה"ז, והוא הנחמה של חורבן הגוף, כי ממנו נבנה גוף חדש וזך יותר בתחיית המתים לעוה"ב. דהיינו שהוא תכלית חורבן הגוף ואעפ"כ נשאר לוז קטן שהוא הנחמה של החורבן הזה שממנו בנין התחיה, והכי נמי עשרים ואחד ימי האבל ובכיה על בית המקדש בבין המצרים בהם טמון אור הגאולה ובניין הבית. והם דייקא **כא ימים גמט' שם אהי-ה שהיא הבינה עילאה שמאיר בבחי' עורף בחי' אחוריים** כזה א אהי אהי-ה גמט' דם (בחי' לאה בעורף) דהיינו ששם אהי-ה מתפשט להאיר לבעל תשובה סיעתא דשמיא בבחי' עזר כנגדו, נגדו דייקא באופן של בזיונות וניסיונות בראשית דרכו עד שזוכה לתקן מדותיו ואזי זוכה להארת האמת שם אהי-ה ביושר כמבואר בתורה ו' אות ב'.

בשביל זה נוהגין לאכול ביצה בסעודה המפסקת/מ"א בט' באב [מ"ב] דהיינו סמוך לכניסת ט' באב שהוא תכלית החורבן אחרי כ"א ימים שהרגו ועינו ושבו את כל יושבי ירושלים התחילו לשרוף את הבית

החיצונים שאין מתיראין שלא יתדבקו באחוריהם, על פן הם דבוקים אחור באחור, כמבאר בפתחים בכמה מקומות. וזה עבודתנו בראש השנה וכו' להמתיק הדינים ולבטל אצילות החיצונים שגינקתם מתקף הדינים חס ושלום, כדי לנסר את המלכות שתהיה פרוץ שלם בפעל ותתיחד בבחינת פנים בפנים, הינו כי יש שני בחינות תפלות, יש תפלה שהוא למטה מהתורה והיא תפלה להתורה, ויש תפלה שהיא בחינה אחת עם התורה ממש. וגם היא גבה מהתורה, כי יש תפלה שמתפללין על צרכיו, דהיינו פרנסה וקנים וחיים ורפואה וכו'. וזאת התפלה נקראת חיי שעה. והיא למטה מהתורה וטפלה להתורה, כשהיא לצורך לימוד התורה.

ל"ו תורה ח' אות ז' - ...ומהיכן מקבלין החכמה והשכל שהוא בחינת המעין? הוא מהתפלה, כמו שכתוב (יואל ד): "ומעין מבית ה' יצא" הוא התפלה, כמו שכתוב (ישעיהו נ"ו): "כי ביתי בית תפלה". והוא בחינת מביא מוכח אל הפעל: כי תפלה הוא בחינת חדוש העולם, כי תפלה הוא שמאמין שיש מחדש אשר בידו לעשות כרצונו לשנות הטבע, והוא בחינות בריאה בכת, כמו שכתוב (תהלים ק"ד): "כלם בחכמה עשית", שהוא בחינת התפלה שמשם יוצא מעין החכמה כנ"ל, והתורה היא בחינת בריאה בפעל, כמו שכתוב (משלי ח): "ואהיה אצלו אמון" אמן, לשון פועל, כי בהתורה נברא העולם. וכשתתפלל על איזה דבר, הוא בחינת חדוש העולם והוא בחינת בריאה בכת, והוא בחינת התעוררות החכמה שהוא בתפלה, כנזכר לעיל: "ומעין מבית ה' יצא", זה התפלה, כי שם נתעורר החכמה כנ"ל, ומשם נמשך המעין הוא החכמה אל התורה, ושם יוצא אל הפעל, כמו שכתוב (משלי ב): "מפיו דעת ותבונה", כי בהתורה הוא התגלות החכמה, ועל ידי זה נעשה מעין גנים, שהמעין משקה הגן, ועל ידי זה אתרביאו עשבים ודשאין כנ"ל:

י"ד * ישעיה' מ' א'

ל"ו ישעיהו מ (א) נחמו נחמו עמי לאמר אלהיכם:

ל"ו צ"ע כי קדקד אינו בעורף אלא למעלה בראש מקום שמוחו של תינוק רופס כמבואר בערובין צה: ומנחות לו. ונפסק ברמב"ם הלכות תפילין ד' א'. ועיין מלבים על ויקרא פרק יג פסוק יב מקום השער כולו נקרא בשם ראש ואין לו בכללו שם אחר, רק אם יכנה חלקים ממנו יקרא חלק הפנים קדקד והאחור עורף.

ל"ח עיין קהלת יעקב - ערך לי אות ג' - לילית הוא נוקבא טמאה דס"מ, ויש לה ת"פ מחנות כמניין לילית וכולם מייללים ובוכים, וממנה נמשכים בעלי מרה שחורה בעלי יגון ואנחה רחמנא ליעלן, והכנתם על ידי צער ודאגת העונות וצער ויגון על חורבן בית המקדש, וזה הצער מבטל ומכניע הקליפה הזאת, כן כתב בשל"ה פרשת בשלח, ועיין במה שכתבתי בערך אדום:

י"ד עיין פרש"י ירמיה א' יב

מ רש"י על ירמיה פרק א פסוק יב - היטבת לראות - השקד הזה הוא ממחר להוציא פרח קודם לכל האילנות אף אני ממחר לעשות דברי, ומדרש אגדה השקד הזה הוא משעת חניטתו עד גמר בישולו עשרים ואחד יום כמנין ימים שבין שבעה עשר בתמוז שבו הובקעה העיר לתשעה באב שבו נשרף הבית:

מ"א עיין ליקוטי הלכות ביצים ריש הלכה ה' - שכתב מבאר שם; שביצים הם בבחינת לוזים שנגמרים בעשרים ואחד יום שהם כנגד עשרים ואחד יום שבין המצרים שמתאבלין בהם על חרבן בית המקדש, שעל ידי זה זוכין לנחמה, לבחינת נחמו נחמו בחינת שבת נחמו וכו', כי עקר הנחמה על ידי עצם לוז שממנו עקר התחיה וכו'. וזהו גם כן בחינת ביצה שהיא נגמרת בעשרים ואחד יום כמו אילן לוז וכו', עין שם, ובשביל זה אוכלין ביצה בסעודה המפסקת וכו', עין שם. ולכאורה תמויה, מאחר שהביצה בחינת לוז מרמזין על הנחמה מודיע הם דיקא נגמרים בעשרים ואחד יום, שמרמז על האבלות שמתאבלין עשרים ואחד יום שבין המצרים וגם אוכלין הביצה בעת האבלות בסעודה המפסקת, הלא אדרבא, הביצה הוא בבחינת לוז שהם עקר הנחמה בחינת תחית המתים וכו'! (כמו שמבאר שם, עין שם) אך כל זה מורה ומרמז לאדם שאי אפשר לשום אדם בכלל ובפרט לבוא אל התקנה טובה כי אם על ידי צער ויסורים ומריחות גדול שהיא בחינת אבלות שמתאבלין ומצטערין וממררין על חרבן בית המקדש, אבל גם כשתאבלין וממררין על הצער והחרבן והעקר על שאנו רחוקים כל כך בגלותנו מאבינו שבשמים.

המקדש בעצמו, דייקא בזמן שהוא זכר לזה, אוכלים ביצה שרומזת ללוח ה"ל. **כי הביצה גומרת מג בכ"א** יום מהעיבור עד שילדת כא יום (פרש"י) ועוד כא יום משנולדת עד שבוקע ממנה אפרוח. **כמאמר חז"ל (בכורות ח.) מג/מה** תרנגולת מולדת לכ"א יום וכו' וכנגדו באילן לוז. וזהו האילן לוז רומז להעצם לוז שיש בעורף אדם שישאר אחר כליון הגוף וממנו יתחדש בנין הגוף/מג בשעת תחיית המתים (מ"ז) [מ"ח] נמצא שהוא הגשר שבין עוה"ז לעוה"ב ובכלות הגוף שחוזר לעפר נשאר הלוח בבחי' קסטא דחיותא שהוא הצייר של החומר החדש שיצמח בתחיית המתים, כצמח הצומח מהאדמה דייקא אחרי שנקרב הזרע שנטמן בה, הכי נמי הביצה מסרחת/מ"ט ודייקא עי"ז נוצר בה חיים חדשים. נמצא שהביצה רומזת ללוז שהוא עצם קטן מאד שנוטר מחורבן הגוף של עוה"ז ובו טמון בנין תחיית המתים של עוה"ב, דהיינו שהנחמה של המוות וחורבן הגוף נמצא בלוז, שאלי רומזת הביצה שגם היא בחי' כ"א יום דהיינו כ"א יום של עיבור (לשון עברה כעס ודין) וחושך סגור בקליפה קשה/ו ובו טמון החיים, בחי' לוז המגשר בין חיים של עוה"ז לעוה"ב.

וזהו עיקר נחמותינו בחי' נחמו נחמו שמפטירים אחרי ט' באב כנ"ל. דהיינו ב"פ נחמו גמט' קדקד/כ"א בחי' הלוז שעל ידו יבנה הגוף מחדש מזוכך בתחית המתים, וזה לשון נחמה שהיא בחי' מחשבה אחרת, הפך ממש ממה שחשבנו כמבואר כ"פ בפרש"י/כ"ב בחומש ובירמיהו, היכן שנמצא לשון נחמה פירש"י שנחמה היא לשון מחשבה אחרת דהיינו הפך ממה שחשבנו קודם. הכי נמי נחמו נחמו שאחרי ט' באב הוא חזיון שאע"פ שבעיני עוה"ז הבית נשרף לגמרי וישראל גלות, ונדמה שאין עתיד, אבל בדעת של נחמה המתגלה באור

²² ש"ע או"ח סימן תקנב ס"ה (שם הטעם משום אבילות)

²³ בדפוס ותקפא גומרת, ובתולד ומתולד - נגמרת

²⁴ בתולד (בכורות ה) ומתולד תוקן. ובמנוקדים החזירו לזף ה' בסעות

מה בכורות דף ח. תנו רבנן תרנגולת לעשרים ואחד יום וכנגדה באילן לוז כלב לחמשים יום וכנגדו באילן תאינה חתול לחמשים ושנים יום וכנגדו באילן תות.....

רש"י - לעשרים ואחד יום - לאחר שנתעברה מן התרנגול שוהה ביצתה ליגמר עד אחד ועשרים יום:

לוז - קורדל"א שגדילים בו אגוזים קטנים ומשעת פרחיו עד שעת גמר פריו שנים ועשרים יום:

תוספות - תרנגולת כ"א יום כנגדה באילן לוז - פ"י הקונטרס קורדל"א שגדלים בו אגוזים קטנים וריב"א מפרש שקדים שקורין אמנדליי"ד דבטנים ושקדים (בראשית מג) מתרגם ירושלמי לזים מקל שקד (ירמיה א) מתרגם חוטרא דלוזא וי"מ מקל שקד אחד לכ"א אף מ"ז בתמוז לתשעה באב כן וינאץ השקד (קהלת יב) מתרגם שיגרא ויגמל שקדים (במדבר יז) (מתרגם) וכפית שגדין עוד אמרינן וינאץ השקד זה לוז של שדרה ממנה עתידים מתים להחיות לעתיד לבא לוז תרגום של שקד (ויקרא רבה):

מ"י יש לוז בבחי' אדם זה לאה ויש בבחי' צומח היינו סוג אגוז ויש בבחי' חי היינו ביצה ויש בבחי' מקום היינו העיר לוז והם כולם דינים קשים בחי' עורף בחי' עצם הלוח שבעורף והם דייקא הדרך והכניסה לחסדים בבחי' חושך קדם לנהורא כמ"ש ויהי ערב ויהיה בקר. בחי' מה ששאלו בגמ' שבת עז מדוע עיני מסגי ברישא והדר אמרי, דהיינו שהעיונים קודמים לכבשים, כמובא בתורה א' תנינא אות ב' עי"ש. שהעצה שעל ידה גדלה האמונה זוכים לה ע"י צעקת הלב דהיינו שמלכות אמונה זוכים ע"י בינה ליבא. ועיזים הם שעירים כמ"ש שיעיר אחד לה' ואחד לעזאזאל וביקרא יז ו' השדים נקראים שעירים. דהיינו בחי' דינים וכבשים בחי' שכבוש תחת אדונו בחי' שפלות בתורה כח אות ג'.

ולוז הוא עצם הקיים לעולם וכן דוד המלך שיצא מבני לאה הוא חי וקיים לנצח. מכח אמו לאה.

²⁵ עיין (כל זה) שם בתוספות ד"ה תרנגולת

²⁶ ועיין זור נח דף סט. וח"ב דף כח: וח"ג דף רכב. ובספר הלקוטים תחילת שופטים ה"ל. ועיין ב"ר כ"ג. וספר הברית ח"א מאמר י"א פ"י. ספר הציוני עה"ת פ' תולדות (ד"ה נבאני להכם אחד) ועיין זור ח"א מדרש נעלם שם דף קלו. - שעצם הזה נקרא רמאה. נס יעקב אמר לחיו אני כנמלוח לע"פ שגדלו אמת ואח"ל שלח מת. וזויתא כספיים שהעלם ה"ל נקרא לוז ע"ש שאינו מת כהעיר לוז הנאכרת כספר שופטים וכוטוה מו: שגסום הכין לז נהרבה ובה אף רשות למלך המום ועיין סנהדרין ז'. המעשה בזהה"ל דקושטא שמיא, שלח מה זה אלם כיון שלח דברו בה שקר.

מ"ט עיין ביצה לא. ביצת טרפה מותרת הטעם כי אימת גדלה. לבי מסרחא. עפרה בעלמא הוא. וביאר בספר דברי ישר ואמת קונטרס א' אות יב שא"א בשום אופן בעולם שיבוא ממציות למציות אחר אם לא שיבוא לאין דהיינו המציאות דביני ביני ואז הוא אין. ואין אדם יכול לעמוד עליו כי הוא בא למדרגת אין כמקודם הבריאה ואז נברא בריה חדשה כמו מביצה לאפרוח אותו רגע שנגמר כליון הביצה קודם התחלת התהוות אפרוח הוא אין והוא היולי בפלוסופיא שאין אדם יכול לעמוד עליו כלל כי הוא כח קודם הבריאה ונקרא תוהו וכמו כן הזרע הצומח וכו' לא יתחילו לצמוח עד שנאבד אותו הזרע בארץ וכלה מהותו כידוע כדי שיבוא לאין שהוא מדרגה שקודם הבריאה והוא נקרא חכמה כלומר מחשבה שאין לה התגלות ואח"כ מזה נברא כי "כולם בחכמה עשית" ומה שאמר בגמ' עפרא בעלמא הכוונה היולי נקרא עפר על דרך מה שנאמר בקהלת ג' כ' הכל היה מן העפר" שהוא היולי כנועד ונקרא עפר מפני שהוא היולי לדברים החמריים וזהו הכל היה מן העפר כלומר היולי והכל שב אל העפר דהיינו היולי.

²⁷ **בוהר** הביצה מייצגת את תכלית הדין דהוא עגול וסגור ודומם ואע"פ ממנה יוצא חיים.

²⁸ **בחי' דק דק דייקא,** דהיינו שאחרי שהבניין התפורר דק דק זו הנחמה והדרך לבניינו.

²⁹ **בסוף פרשת בראשית** כתיב "וינחם ה' כי עשה את האדם וכו' ופרש"י שנהפכה מחשבתו וכו' וכן כל לשון ניחום שבמקרא לשון נמלך מה לעשות (במדבר כג) וכן אדם ויתנחם (דברים לב) ועל עבדיו יתנחם (שמות לב) וינחם ה' על הרעה (שמואל טו) נחמתי כי המלכתי. כולם לשון מחשבה אחרת. וכן בעוד ד' מקומות היכן שכתוב לשון נחמה פרש"י לשון מחשבה אחרת עיין בראשית כז מב ושמות לב יב ירמיהו יח ח' ושם כ' טז.

השבת שאחרי החורבן מתגלה שבחרבן דייקא טמון הבניין כי החורבן היה בחי' ביצה המסרחת בקליפתה ומעלימה חיים חדשים שנוצרים בה. כי דייקא מהעורף והסתרה באים לבית אל/י¹¹ כנ"ל. דהיינו סוד הלוח שהיא הנחמה של חורבן הגוף והוא הנחמה של כל שקר העוה"ו, עולם ההסתרה, בו בלוח מתנקז ונשאר האמת והשפלות של האדם שממנה יזכה לחיי נצח בעוה"ב כמבואר בתורה עב תנינא. נמצא שהלוח הוא בחי' אבן השתיה של הגוף של עוה"ב. כמ"ש תפארת יהונתן (איבשיץ) (בראשית ב' ד')¹² שכמו שנשאר בגוף האדם לאחר שנרקב עצם אחד אשר ממנו הוא נעשה לגוף חדש לתחיית המתים, כן נשאר רושם מעולם התודו (שקדם לעולם התיקון) והוא אבן שתיה שממנו הושתת העולם התיקון, כדאינא במדרש "בראשית" (נוטריקון) ברא שיתין, וכן בחורבן בית המקדש דומיא דעולם התודו נשתייר כותל המערבי. עכ"ל. ולכן בתכלית האבלות על חורבן הבית דהיינו בסעודה מפסקת כנ"ל דהיינו בראשיתה של עיקר האבלות על החורבן אז אנו דייקא אוכלים ביצה שהיא בחי' לוח בחי' נחמה בחי' דבר סגור וחתום ודומם שדווקא בתוכו טמון חיים ועתידי דהיינו נחמה.

כי על הגוף של עוה"ז נאמר (רות ג') שכבי/י¹³ עד הבוקר פשט הפסוק מדבר ברות שבאה לגורן לבקש מבוועז שייבם אותה, ובוועז אמר לה שתמתין עד הבקר, ובוועז דרשו **שהוא** דהיינו הבוקר רומז **לעת התחיה** [י¹⁴]/[י¹⁵] דהיינו שכבי עת הבוקר היא אמירה לגוף בקבר/י¹⁶ להמתין עד תחיית המתים, ותחיית המתים נקרא בקר, כי בקר בחי' לוח בחי' לאה, כמו שכתוב למחרת ליל הנישואים של יעקב שחשב שנושא את רחל והנה/י¹⁷ **בבוקר והנה היא לאה** [י¹⁸]/[י¹⁹] ורבינו עושה גזירה שווה בקר בקר, מה כאן היינו לאה היינו **עצם לוח הנ"ל שע"י** שעל ידו **נתבנה הגוף בתחיה**, כך גם בקר דרות רומז לבחי' לאה בחי' לוח שעל ידו התחיה.

¹¹ והכי נמי בניין בית המקדש ע"י שלמה המלך עברו דרך הדינים של דוד אביו כי תחילה היה מקום המקדש בידי היבוי והיתה שבועה שאסור לכבוש את המקום ודוד קנה ממנו בדמים ולמד את הסוגיא עם שמואל הנביא (ובחים נד) עד שידע היטב היכן וכיצד לבנות את הבית כמ"ש (דברי הימים א פרק ח' יא) ויתן דויד לשלמה בנו את תבנית האולם ואת תבניתו ועליתיו וחדריו הפנימיים ובית הכפרת: וגו' .... (יט) הכל בכתב מיד ידוד עלי השכייל כל מלאכות התבנית: ואינא במדרש שאת יסודות הבית וכותל מערבי בנה דוד לכן הוא נצחי ולא שלטו בו לעולם. ונשאר כעצם הלוח שממנו יבנה הבית במהרה בימינו טוב. ונראה ואע"פ שמקום המקדש היה קדוש מאז ומעולם בו הקריב אדם הראשון קרבן וכו' ובו היתה העקדה שאז נהפך מבקעה להר ובו התפללו יצחק ויעקב. אעפ"כ היה ביד זרים עד שפדאו דוד, ועד ששלמה בנה בו את הבית היה בבחי' ימי המיצרים ועל כן גם שכבדו היה בנוי (עיין שבת ל.) לא נפתחו השערים עד שהזכיר שלמה את הדרך לכניסה אל הבית המקדש דהיינו את זכות דוד שהיה בחי' לאה בחי' דינים קשים שהמתיק אותם עד שתיקן בשלימות את מדת המלכות.

¹² עיין תפארת יהונתן (איבשיץ) על בראשית פרק ב פסוק ד - הנה חז"ל אמרו שהקב"ה היה בונה עולמות ומחריבן עד שברא את אלו אמר דין הניין לי ויתהון לא הניין לי. וזה שאמרו שקודם שנברא העולם היה סדר זמנים קודם וזהו היה עולם התודו שבראו במידת הדין לכך נאמר בראשית ברא אלקים ואז היה השמים קודם לארץ. אבל כאשר נשאר בגוף האדם לאחר שנרקב עצם אחד אשר ממנו הוא נעשה לגוף חדש לתחיית המתים כן נשאר רושם מעולם התודו והוא אבן שתיה שממנו הושתת העולם התיקון כדאינא במדרש בראשית ברא שיתין. וכן בחורבן ביה"מ דומיא דעולם התודו נשתייר קצת לכותל המערבי וזוהו העולם התיקון קדמה הארץ לשמים. לכך נאמר כאן ארץ ושמים כי מאבן שתיה הושתת הכל. לכך אמר הכל היה מעפר ואינא במדרש דרשב"י אמר דמחשבה היה בלילה וביום אבל המעשה היה ביום והיינו עולם התודו שנקרא חשך ולילה והיה עלה במחשבה לבראו במדת הדין והיה בתשרי אבל עולם התיקון שהוא במעשה היה בסוף היום עם דמדומי חמה כדאינא במדרש והיינו בניסן:

¹³ רות ג (ג) ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי יקום שכבי עד הבקר:

¹⁴ שכבי עד הבקר - שכבי דייקא כי עוה"ז בחי' העלם הדעת בחי' שכיבה. כי הדעת בחי' עמידה, בחי' העומד על דעתו, וזהו עד בקר עד בחי' עמידה שזה עוה"ב כמ"ש ומלאה הארץ דעה. ואתה לך לקץ ותנוח ותעמד לגרלך לקץ הימים: (דניאל יב ג)

¹⁵ בניקוני וזהו דף קו: ובוהר חדש קו.

¹⁶ וזהו חדש דף קו. - ועל כן אמר ליה תקדוש ברוך הוא להשכינה הטבת חסדך האחרון מן הראשון, דהיינו דאתקיימת בקיימא לגבאי שעמדת בקיום ונאמנות אצלי, ולא תיישת לתרופא וגידופא דשאר עמין ולא חששת להחרוף והגדוף של שאר העמים, אבל ליני הלילה דהיינו הוי השתא בגלותא היי עתה בגלות עם בני ישראל, ואנהיגי לבניך תמן באורייתא ובעובדין טבין ותנהיגי את בניך שם בתורה ובמעשים טובים, ואם יסגדון עליך עובדין טבין למפרוק לך ואם יעידו עליך המעשים טובים שעשו, שבזכותם ראייה את הגאול, יפרוק או תגאלי על ידי זכות המעשים טובים, ואם לאו ואם אין להם מעשים טובים כל כך שבזכותם תגאלי, אז וגאלתיך אנכי בלי שום זכותים, חי יהוה שכבי עד הבקר דהיינו עד דייתי צפרא ונהירו דפתיקנא עד שיבא הבקר ואור הגאולה.

¹⁷ צ"ע כי לכאורה למדנו לעיל שימי המיצרים הם בחי' לאה, ואילו כאן והנה היא לאה משמע אחרי ימי השכיבה והמתנה שהם ימי המיצרים. ונראה לפ"ז שבאמת ימי המיצרים הם הדרך ללאה, כמו ימי השכיבה בקבר שהם הדרך ללוח, ורק בסוף הלוח מתגלה שהוא הדרך והיכי תמצוי לתחייה. נמצא שימי המיצרים הם הדרך ללאה וסעודה מפסקת וט' באב הוא החושך הגדול בחי' לאה כמו החושך הגדול שהיה ליעקב אחרי שבע שנות עבודה כשגילה שרימו אותו אע"פ שבאמת דייקא אז הגיע לשער של רחל.

¹⁸ הפסוק הוא "ויהי בבקר" ורבו שינה ליהנה בבקר. אולי כיון שויהי לשון צער וכיון רבנו מדבר כאן מנחה והנה שכיון שלאה היא הדרך לרחל אין כאן צער אלא אדרבה מחה שהוא כבר בשער לרחל. וכמו שבאמת היה שאחרי שבע שנים (בחי' בין המיצרים) הגיע לפתח של רחל ושבע אח"כ נשא את רחל. ויעקב היה בר דעת ואצל היו השבע שנים כימים אחדים באהבתו אותה. ודייקא לכן שהיה בחי' שכל דקליפה מגבוה מאד מבחי' לובן העליון הוא שגילה ליעקב שהדרך לרחל הוא דרך לאה.

¹⁹ * בראשית כט

²⁰ בראשית ויצא כט (כה) ויהי בבקר והנה הוא לאה ויאמר אל לכן מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני:

אפשר לתאר את החושך הנורא שהיה ליעקב כשהוא בן שמונים וארבע אחרי שעבד שבע שנים ברחל והנה בבקר היא לאה. ואעפ"כ באמת רק דרך לאה אפשר לזכות ברחל, כפי שגילה לו לכן הארמי שאמר לו "לא יעשה כן במקומנו" (כי כדי להתגבר על הקליפה שאצלה מתחלף לא ונעשה כן צריך לעבור דרך הדינים של לאה כדי לזכות בעקרת הבית רחל) וכפי שבאמת היה שאחרי שבוע קיבל את רחל.

ובשביל שכל כוונתו של יעקב הי' בשביל/י^{טו} רחל לכן נשא את רחל אע"פ שהוא כבר נשואי ללאה אחותה, וכתוב/י^{טו} ואשה אל אחותה לא תקח וגו', כי היה כאן עניין מיוחד שא"א לבוא לרחל אלא דרך לאה, וכדי שלא יצא לעז ממזרות על בני רחל, רמזו זאת יעקב אבינו ומשה רבנו. ולכן **נאמר בבני רחל דהיינו יוסף ולקדקד^{טז} נזיר אחיו (בראשית מט) [יט]** דהיינו שבברכת יעקב אבינו ליוסף לפני מותו (וכן בברכת משה ליוסף/י^{טז}) רמזו הסוד שדרך לאה באים לרחל. **ובבנימין גם בו כתיב ס^ט(דברים לג) ויבין כתיפיו שכן** בין כתפיו רמזו לעורף שבו הלזו דהיינו בחי' לאה. ובגמ'^{ע"א} למדו מכאן היכן נמצא מקום בית המקדש, דהיינו שגם בברכת משה רבנו לבנימין רמזו את סוד לאה שהיא הדרך לבית אל, ובזה רמזו לבאר מדוע יעקב נשא את לאה לפני רחל דהיינו **רמזו שע"י בחי' לאה שהיא ראשונה יכול לבא לבחי' רחל/ע"ב**:

קדקד הנ"ל שבברכת יעקב ליוסף וכתפיו הנ"ל שבברכת משה לבנימין זה בחי' לזו הנ"ל/ע"ג שהוא בעורף **ער"ף גימ' ש"נ ר"ת שבת נחמו** שבה מפטירים בנביא נחמו נחמו עמי וגו', **רמז להנ"ל** שב"פ נחמו גמט' קדקד בחי' עורף שבו הלזו, כי זה עיקר הנחמה כשיודעים שדייקא בבחי' עורף ואחור וחושך ודינים בחי' לאה שם טמון הדרך אלא הקדם והבניין והפנים בחי' רחל עקרת הבית : וזהו שבת נחמו – דהיינו אם עובר את הערב שבת (בחי' ההכנה הקושי כמ"ש (שמות טז ה) והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו (שבת קיז:)) כראוי ונשאר נאמן בכל זמן העורף והדין והסתרת הידיעה, אזי מתגלה הנחמה דהיינו שמתגלה שהעורף הוא שבת ונחמה. וזה בחי' נחמו נחמו כי שבת גם בחי' נחמה (ריצ"ח). וזהו שבכל שבת אנו מבקשים שיאיר הנחמה רצה (ולא צרה) והחליצנו וכו' והראנו בנחמת ציון עירך וכו' כי אתה בעל הישועות והנחמות.

כידוע נחמה היא לא רק ישועה מכאן ולהבא אלא שמתגלה הטוב שהיה בצרה עצמה, ועיין בעש"ט על **התורה** (פ' מקץ כגהות מקור מים חיים טס) החילוק בין מדרגת והשגת נחום איש גם זו (בתענית כא). שאמר גם זו לטובה, לבין מדרגת רבי עקיבא (בחגיגה יב.) שהשגתו היתה שאמר כל דעביד רחמנא לטב עביד. ומבאר שם בשם הבעש"ט דמה' לא יוצאת שום רעה כלל אלא רק טוב, אבל מחמת מעשי האדם נעשה עליו קטרוג, ולכן נפסק שלעת עתה יגיע הטובה הזו לאדם בצרופים אחרים, מלובשת ברעה חלילה, ואם האדם יעמוד בניסיון ויאמין שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד ושבודאי היא טובה אלא שעדין אינה נגלית לו, אזי בזכות האמונה הזו יתהפכו הצרופים ויעשו ויתהוו צירופים קודמים הטובים כמו שהיו קודם הקטרוג ויתגלה

^{טג} **שביל בחי' לאה** שהיא הדרך לרחל. וזהו שביל בגמט' קטנה לאה.

^{טד} **ויקרא פרק יח (יח) ואשה אל אחותה לא תקח לצרר לגלות ערותה עליה בחייה:**

^{טז} מותצו - ולקדקד

^{טז} ובדברים לג טז

^{טז} **בברכת יעקב ליוסף בראשית יחמי מט (כו) ברכת אביך גברו על ברכת הורי עד תאנת נבעת עולם תהיין לראש יוסף ולקדקד נזיר אָחיו:**

קדקד היינו ראש לאחיו ונזיר היינו נבדל מהם כמובא אברך היינו שהיה בחי' אב רך כי בניו היו שבטים והיה ממוצע בין יעקב לבניו **דהיינו קדקד גמט' נחמו נחמו (208=104+104)** שהוא בחי' עורף ששם הלזו בחי' לאה.

^{טז} **וכן בברכת משה ליוסף דברים וזאת הברכה לג (טז) וממנו ארץ ומלאה ורצון שכני סנה תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אָחיו:**

^{טז} בתקפא (שם) ובתשכס תוקן (ובאמת פסוק הניל קדקד נזיר נמצא גם בדברים לג ובנראה זו הסיבה לטענת)

^ע **דברים וזאת הברכה לג (יב) לבנימין אָמר יְדִיד יְקֹקֶךָ יִשְׁפֵן לְבָטֵחַ עָלָיו חֲפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם וּבֵין כְּתָפָיו שָׁבֵן: ס**

^{עא} **זבחים דף נד:** דרש רבא מאי דכתיב וילך דוד ושמואל וישבו בניו ברמה וכי מה ענין נזירות אצל רמה אלא שהיו יושבין ברמה ועוסקין בניו של עולם אמרי כתיב וקמת ועלית אל המקום מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל גבוהה מכל ארצות לא הו' ידעי דוכתיא היכא אייתו ספר יהושע בכולהו כתיב וירד ועלה הגבול ותאר הגבול בשבט בנימין ועלה כתיב וירד לא כתיב אמרי שמע מינה הבא הוא מקומו סבור למבנייה בעין עיטם דמדלי אמרי ניתתי ביה קליל כדכתיב ובין כתפיו שכן (פנסי' ניתתי – נעשה אותו נמוך מעט ונכחו ציוקלים שהיא למטה כדכתיב כחפיו ולא כתיב לשון) ואיבעית אימא גמירי דסנהדרין בחלקו דיהודה ושכינה בחלקו דבנימין ואי מרלינן ליה מתפליג טובא מוטב דניתתי ביה פורתא כדכתיב ובין כתפיו שכן:

^{עב} **מבואר בר' צדוק בני רחל בחי' רחל היינו בחי' צדיק מתחילה ועד סוף גם בנגלה ואילו לאה ובניה כלפי חוץ נראים לא בסדר ורק לבסוף מתברר שכונתם הייתה לשם שמים והנגלה היה בחי' ממני יצאו הדברים שזה עומק הביאור של נחמה.**

^{עג} **קדקד הן מאחור, הן המוחין של עורף, והן הנותנין עמידה לכל השרדה. וממנו למטה הלזו. ומהלזו יוצאות הכתפים והפירוד. כי שם מתחיל הצדדים ונקרא שכם שם תמיד הייתה מחלוקת.**

הטובה לעין כל. אמנם כפי האמונה כך יהיו הצרופים החדשים כי אם יאמין רק שמהרעה תצמח טובה, כמו צמח שגדל מגרעין הנרקב אזי כן תתגלה הטובה לא מהרעה עצמה אלא שהרעה תגלגל ותצמיח ישועה וטובה. אבל ע"י שיאמין בהש"י הטוב והמיטיב שגם זאת הרעה בעצמה הוא לטובה גדולה, היינו שמן הרעה זו יתהווה טובה יותר גדולה חזקה מטובה קמייתא שהיתה קודם הקטרוגים וכמעשה דנחום איש ג"ז, ואז בהיות האדם מאמין בדרך אמונה זו, זוכה שגם מן הרעה יתהווה לו טובה, ונוסף לו עוד טובה יותר שאת ויתר עוז. וזה החילוק בין דרך מה דעביד רחמנא לטב עביד ובין דרך גם זו לטובה, והבן כי עמוק הוא עב"ל.

וכבר היה מעשה (מכות כד.) ע"י שהיו מהלכים חכמים ור"ע עמהם ובאו למקום הבית החרב, הם בוכים והוא צוחק, ותמהו עליו, וענה להם שאדרבה כיון שהחורבן שנבאו עליו הנביאים התקיים, זו ראייה שגם הבניין שנבאו עליו יתקיים, ואמרו לו נחמתנו ר"ע. נחמתנו דייקא דהיינו שהאיר להם מאור הנחמה, שהשיג, לגלות בחורבן עצמו את הדרך לבניין.

עד כאן ביאור חברותא לתורה פה

ע"י מכות דף כד. – וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי מפלטה (ברחוק) מאה ועשרים מיל והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו מפני מה אתה משחק אמר להם ואתם מפני מה אתם בוכים אמרו לו הללו כושיים שמשתחווים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט ואנו בית הדרום רגלי אלהינו שרוף (דף כד:) באש ולא נבכה? אמר להן לכך אני מצחק ומה לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה. וכמה שוב פעם אחת היו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע מצחק אמרו לו מפני מה אתה מצחק? אמר להם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו מקום שכתוב בו והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להן לכך אני מצחק, דכתיב "ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו" וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני, אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב "לכן בגללכם ציון שדה תחרש (וגו')"¹ בזכריה כתיב "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם", עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה, הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו:

